Raştiye

Serre: 1
1991
Amor: 4

PESEROKA ZONÊ/ ZiWANÊ U KULTURÊ ZAZA

www.navsyakurdi.org

Reştiye

PÊSEROKA ZONÊ/ZiWANÊ
U KULTURÊ ZAZA.

ABONE

Adresa Wastene:

B.P.51, 77260,
La ferte Sous Jouarre France

FiYATI: Fransa: 10.00FF
Hollanda: 4.00gulden
isviçre: 3.50SF
Almanya: 3.50DM
Ingiltere: 2.00pound

Kapak foto; "Bingol" 1940-1945

Teyestey

PELGE:

•Raştiye'den okuyuculara.....3
•Here Ma Astare.....4
•Unutulmuş Bir Halk: Zazalar
Dr. Garnik Asatıryan.....5
•Turkiya Dı Eskerey Kerdış
Zeweş Serhad.....13
•Hıre Dev Usxan.....14
•Dersa Zonê Ma Astare.....17
•Sanıke gos vit çızon ciq
X. Sefkan.....18
•Durira Veng Yeno,E. Pamukcu
Hasan Dewran.....20

ÇIKTI

Kemal Astare

HAZAR DENGIZ Ê ZERRÊ MI DE

TAUSEND WOGEN IM HERZEN

www.arsivakurdi.org

RAŞTİYE'DEN OKUYUCULARA

Son yıllarda gittikçe yoğunlaşan ve Zazaların etnik bir gurup olmaktan öte ayrı ulusal kimlik olma şiarıyla kendini belirleyen Zaza ulusal kimlik gerçekliği yeni bir dönüm noktasına gelmiştir. Ulusal kimliğimiz, kimi Türk-kürt çevrelerinde bozuk plak misali yinelenen "ulusal sorun" tartışmalarında "çerez" ya da egemen güçlerin elindeki "çomak" olmadığını kanıtlamıştır.

Bugün Zaza diliyle yazan az sayıdaki aydınlarımız halkımızın sahip olduğu toplumsal,tinsel özgün değerleri profesyenelce olmasada insanlığın yazılı tarihine katmak için özveriyle uğraş veriyorlar. Dün tek bir dergiyle farklı olduğumuzu anlatmaya çalışırken bugün 3-4 dergiyle çok sesli tartışmaların eşiğinde bulunuyoruz.

Bizler dünya uluslar arenasına 21 yüzyılın eşiğinde çıkıyoruz. Bugün bizlerin önünde duran ivedi görev öncelikle bilim çevrelerine ve de siyasal güçler dengesine dilimizi, tarihimizi ve kültürümüzün tanıtılmasını gerçekleştirmektir. Ne var ki ulusal kimliğimizin oluşum süreci diğer ulusların tarihi vekaleti altına alınmamalıdır.

Türkiye ve Avrupa'nın dört bir tarafına yayılmış halkımızın ortak hedefler çerçevesinde toparlanması, düzenli ve sabırlı yürütülecek uzun soluklu çalışmalara bağlı olduğunu anlamış bulunuyoruz. Ayrıca bu ortak hedeflerin tümünün de henüz oluşmadığını, netleşmediğini itiraf etmeliyiz.

Ortaklaşa çalışabilmek aynı dilde okuyup yazmayı zorunlu kılmaz. Ama halkımızın özgün değerlerinden söz edildiğine doğal olarak bu değerlerin kendi dilimizde yansıtılması zorunludur. Ayrıca, dil sorununa getirilecek en azından başlangıç çözümleri, Lenin, Marx ya da Mao gibi Marxist önderlerin tezlerinden satır altını çizmek gibi "yüce" ve "onurlu" çalışmalarla değil, karınca misali tek tek toplanıp derlenmiş sözcüklerin alçakgönüllü listelerde toparlanmasından geçiyor. Biz halkımızın düşünce ve duygularını dilimizde ifade etmelerini istiyoruz ama dilimizin zenginliğini sunan bir sözlüğü sunmaktan halen maalesef uzağız.

Bu anlamıyla, Raştiye dergisi bugüne dek edindiği deneyimlerin ışığı altında faliyetinin sınırlarını çizmeyi istiyor. Öncelikle. Dil sorununun çözümüne yönelik tüm adımlara omuz vermeyi istediğimizi bildirmeliyiz. Ama bu süreç içinde Raştiye okurlarının bol renkli yapısı gibi çok dilli olacaktır. Tarihe bakışımız ve okurlara yansıtma biçimi kaba, düzmece ve de "istik" ulusal tarihçilik değil, insanlık tarihini anlama ve kavrama süreci içinde halkımızın bu tarih içinde altını çizmek şeklinde olacaktır.

Dergimiz bugüne dek "bir avuç" Zaza diliyle yazan aydınların ve sorunlarımızla ilgilenen dostlarımızın iletişimini sağlamayı hedeflemişti. Bu amacı bir süre daha koruyacağız. Ama aynı zamanda Raştiye Avrupa ve Orta-Doğudaki bilim çevrelerinin kapılarını da çalmayı hedeflemektedir.

www.zazaki.org

HERE MA

ASTARE ra

Herê ma,
tu kamrê gurina;
ko ra koliyu ana,
qaite xu be, xeribie
torê wayır nêvecina.

Herê ma,
tu nia kata sona;
sarrê gurina,
rınd qaite xu be, axure ra
teber nêvecina.

Herê ma,
kamrê nusnena;
dewletia sarî tu
çım ver nêcena,
tu nia kata sona.

Herê ma,
nu hêrs kotra;
dewu u dengizura
gama xu pêt bice,
sar tu ser nêno ra.

Herê ma,
kata nia.
Herê ma,
sekena nia.

www.arsivakurdi.org

UNUTULMUŞ BİR HALK: ZAZALAR

Dr. GARNİK ASATIRYAN

Erivan Üniversitesi Doğu Bilimleri bölümü üyelerin den Dr. Garnik Asatıryan'ın Hayca, İngilizce, Rusça olarak kaleme alınmış, Zaza halkının varlığını dünya kamuoyuna tanıtmaya, Zazaların dilini, etnik özelliklerimizi ve tarihimizi araştıran Zazabilimi dalının akademik çevrelere kabul ettirilmesini amaçlıyan bir dizi makalenin Türkçe çevirisini kitap halinde yayınlanması için dergimize ulaştırılmıştır.
Biz bugünkü koşullarda kitabın yayınlanma yükünü kaldıramıyoruz ama buna karşılık Dr. G. Asatıryan'ın değerli çalışmalarını Türkçe olarak dergimizin sayfalarında gün ışığına kavuşmasını bölüm bölüm olarak sağlamaktayız. Bu anlamıyla, yazardan ve okuyucularımızdan bizi anlayışla karşılamalarını dileriz.

Çeviren: Murat Bocolyana

Önsöz

Değerli Zaza okurlarım, dikkatinize sunulan bu ince kitap Zazaları tanıtmak amacıyla önceden hazırlanan bir plan çerçevesinde kaleme alınan bir monografi değil, daha çok son zamanlarda, daha doğrusu 80'li yılların sonunda yayımladığım yazılar, makaleler ve gazetelere verdiğim demeçleri içeren bir makale dizisi mahiyetindedir. Okurlar burada bilimsel araştırılar ve incelemelerin yanısıra geniş halk yığınları için kaleme alınmış popüler yazılar bulacaklar. Çeşitli dergiler, makale dizileri ve hatta gazetelerde Ermenice,Rusça ve İngilizce olarak basılan bu yazılarda ele alınan konular bazan birbirini tekrarlamaktadır ve bu çok doğaldır. Kuşkusuz, kitabı baskıya hazırlarken bazı düzeltmeler yapılabilir, yani belgeler ışığında bazı görüşler yeniden gözden geçirilebilir, tekrarlamaların önü alınabilinirdi. Ancak sözkonusu yazıların benim bilimsel faliyetimin çeşitli evrelerinin ürünü olduğunu gözönünde bulundurarak herşeyi olduğu gibi bırakmayı uygun buldum. Düzeltmeler sırasında yeni yaklaşımlar sergilemem doğru olmazdı. Şunu da eklemek istiyorum ki, halen Zazaların tarihi, kültürü ve dili hakkında benim Kişisel görüşlerimi yansıtan bir managrafi üzerinde çalışmaktayım.

Bilindiği gibi, akademik çevreleri hesaba katmazsak, uygar dünya yeryüzünde Zaza adlı bir halkın var olduğunu ancak çağımızın son onyıllarında öğrendi. Zaten Zazalarda ulusal bilinçlenme, milli birlik ve beraberleğin sağlanması için verilen savaşımın başlangıcı

www.arsivakurdi.org

son yıllara rastlar. Dolayısıyla Zazalarla ilgili bilgilirimiz oldukça kıttır ve kural olarak Ermeni kaynaklarından taranmıştır. Bu olgu, yukarıda belirttiğimiz husus, bir de Zazaların ulusal etnik statüsünün son zamanlara dek süregelen belirsizliğiyle açıklanmaktadır. Neticede Zazalar birkaç yıl öncesine gelene kadar Kürtlerin bir kısmı sayılıyordu ve kimi çıkarcı çevreler bu halkın ulusal bilincini ve ülkülerini hiçe sayarak inatla bu görüşün avukatlığını yapmaya devam ediyorlar.

Ço ilginç, yiğit ve mağrur bir halk olan Zazalar üzerine ilk incelemelerimi henüz 70'li yılların sonlarında, Yerevan Devlet Üniversitesinde okuduğum sırada kaleme almıştım. Birçokları gibi ben de o zaman Zazaların sadece Kürt aşiretlerinden biri olduğunu düşünüyordum. Ancak ileride bilgilerimi genişletmek amacıyla Sovyet Bilimler Akademisinin Leningrat şubesine gönderildiğimde, konunun sandığım kadar basit olmadığını anladım. Orada Zazalar ve dilleri üzerine yaptığım araştırı ve incelemer sonucu anladım ki, Zazalar tamamen ayrı ve bağımsız bir etnik birim, Kürtlerle hiç ilişkisi olmayan bir halktır. Kendilerine has orijinal bir kültürleri, eski bir dilleri var. Eğer Zazaların Kürt olduğu iddiası iki dil arasındaki benzerliğe dayanıyorsa, aynı benzerlik Zaza ile Farsça, Beluci ve Afgan dilleri arasında da mevcuttur, ama Zazaların bu halkların bir kesimi olduğunu iddia etmek kimsenin aklından geçmez. Zazaların Kürt oldukları yolunda çıkarcı Kürt çevrelerince ısrarla yayılan görüş, kanımca, sırf siyasal amaçlar izlemektedir ve bilimsel açıdan hiç bir eleştiriye dayanamaz. Bu hususu özellikle vurgulamak istiyorum, çünkü son zamanlarda Kürt dostlarımdan bazıları beni Zazalar sorununda tek taraflı görüş ve yaklaşım sergilemekle suçluyorlar, Zazaları kürtlerden ayırmaya çalıştığımı iddia ediyorlar. Ben bu suçlamayı kabul eddemem, çünkü bir Ermeni olarak gerek Zazalara, gerekse Kürtlere karşı saygım vardır. Yaklaşımıma gelince, sadece bilimsel gerçekler ve olgulara dayanmaktadır ve siyasetle bir ilgisi yoktur. Bir Ermeni olarak Kürt halkını ve onun haklı davasını destekliyorum. Ömrümün önemli bir kısmı Kürtler üzerine araştırılar yapmakla geçti, onlara karşı sempati ve saygı duyuyorum. Bununla birlikte bilimsel ilkelerime karşı gelemem ve siyaha beyaz diyemem. Aristotelin dediği gibi, "Amicus Plato sed magis amico est veritas" (Platon dostumdur, ama gerçek dostluktan değerlidir).

Zazalarla ilk kez 1988-89 yıllarında Danimarkada, Kopenhag'da karşılaştım ve onlardan mesleğimle ilgili etnografik veriler topladım. İleride İsveçte, Norveçte ve Almanyada yaşayan Zazalardan kimileriyle dostluk kurdum. Kısa süren bu ender temaslar beni doğru yolda olduğuma ikna etti. En büyük arzum bir gün Dersime gidip Ermenilerle Zazaların ortak savaşımının sembolü haline gelen dağları gezmektir. Her ne kadar Dersimde bugün artık Ermeniler yaşamıyorsa da, yiğit Zaza halkı sayesinde Ermeni ruhu bu dağlarda dolaşmaya devam ediyor. Netice itibarıyla yüzyıllar boyu yanyana ve içiçe yaşayan iki halk birbirinden çok etkilenmiş, bir bakıma kan kardeşi olmuşlardır.

Bir hususa daha işaret etmek istiyorum. Okurlara sunduğum bu makale dizisi gibi ileride Zazabilim alanında yayımlayacağım çalışmalar ancak ve ancak bilimsel ve insalcıl amaçlar izlemektedir. Zazabilim yani Zazaların dili, tarihi, kültürü ve dini inançlarını inceleyen bilim dalı bu halkın içişlerine karışmak, belirli siyasal amaçlar izleyen bir propaganda şeklinde yorumlanmamalıdır. Yeni yeni biçimlenmekte olan Zazabilim bir akademi bilimidir, Zaza halkını incelemektedir ve amacı bu halkın maddi ve manevi değerlerini uygar dünyaya tanıtmaktır.

www.zazaki.org

Zaza okurlarımın, kitapta yer alması olağan hatalardan dolayı beni bağışlamalarını istiyorum. Bu hatalar ve yanlışlar bilgilerimin kıtlığından kaynaklanmaktadır ve Zazalara karşı beslediğim saygı ve sevgiyi gölgeliyemez. Kitabımın ilgi göreceğini, fikir alışverişi ve tartışmalara yol açacağını ümit ediyorum. Zaten tartışmanın olmadığı yerde bilimin yapacağı çok az şey vardır.

Önsözümün sonunda bu makalelerim den oluşan kitabın basımına yardımcı olan arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunmak istiyorum.
Aynı şekilde çeşitli dillerde basılan makalelerimi Türkçeye çeviren Türkolog Murat Bocolyana da teşekkür borçluyum.

Okurların bütün itirazları, düzeltmeleri ve eklemeleri minnetle kabul edilecek ve ileride yayımlanacak eserlerde hesaba katılacaktır.

Doktor Garnik Asatıryan.

10, Temmuz, 1991. Yerevan.

ZAZA HALKI

Üçüncü binyılın eşiğinde bulunuyoruz. Ve de etnografya alanında yapılan buluşların çoktan maziye karıştığını, bu alanda yapılması olağan bir buluşun bizleri artık beklemediğini sanıyorduk. Gerçekten çağımızın başlangıcında gerek yeryüzünde yaşayan büyüklü küçüklü bütün halklar ve etnik birimlerin, gerekse onların konuştukları dillerin sınıflandırılması yapılmış bulunuyordu. Gerçi ileride bu sisteme bazı yeni çizgiler eklendiyse de, genel görünümde önemli bir değişiklik olmadı. Dolayısıyla etnolınguistique adını verdiğimiz bilim dalı, yani etnik dilbilimcilik mevcut bilimsel yöntemlere dayanarak gelişmekte, biriktirilen olguların işlenmesi ve incelenmesiyle uğraşmaktadır. Netice itibarıyla gezegenimizin etnografik haritası üzerindeki beyaz lekelerin çoktan ortadan kalktığı düşünülüyordu. Bununla birlikte, ilk bakışta inanılmaz gibi görünse de bu alanda yeni sürprizlerle karşılaşmamız olağandır. Özellikle biz Ermeniler için Zazalar böyle bir sürpriz oldu. İşin ilginç yanı şu ki, bu halk yedi dağın ötesinde, ya da güney Amerikanın balta girmemiş ormanlarında değil.... Bizim tarihi yurdumuzda, halen işgal altında bulunan batı Ermenistanda yaşamaktadır. Yani, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti topraklarında.

İşte size sunduğumuz bu makalenin konusu Tanrı ve insanlar tarafından unutulmuş Zaza halkıdır. Öz dillerinde kendilerine "Dimli" adını veren Zazalar Ortaçağdan beri halkımızca "Dilmik" adıyla bilinen halkın kendisidir.

Zara mın gôn, adidi jan,
Min vasana hasrat vatan.

" İçim kan ağlıyor, yanıyor kalbim,
Yakıyor beni vatan hasreti".

(Bir Zaza halk şarkısından)

www.anakurdi.org

Yukarı Hayk'ın en kuzey kesiminde yer alan Dersim'de (çağdaş Tunceli),kendisine "Dimli" adını veren, komşuları arasında ise "Zaza" adıyla bilinen bir halk yaşamaktadır. Bingölde, Muş ve Bitlis illerinde, Diyarbekir civarında ve Siverekte de Zazalar yaşarlar. Ermeniler bu halkı "Dilmik","Dilmikler" adıyla anarlar (Bu etnonimi ilk kez XI yuzyıl Ermeni tarihçesi Aristakes Lastivertli'nin eserlerinde raslanır). Zazaların sayısının üç milyon cıvarında olduğu tahmin ediliyor. Çok orijinal ve şimdiye dek yeterince incelenmemiş bir dilleri vardır,ki "Zazanki" ya da "Dilmiki" adıyla bilinir. Hint-Avrupa dil ailesinin İran dilleri koluna girer ve Hazar Denizi kıyılarında konuşulan talişçe, gilanca, mazandaranca, harzani ve İranın Azarbaycan eyaletinin (tarihi Atırpatakan) eski sakinleri Azarların dilini andırır.

Peki ama, Zazalar kimdir? Nereden gelmişler ve nasıl bir etnik birim olmuşlardır? Ve nihayet, ileride onları nasıl bir yazgı beklemektedir? Makalemizde bu sorulardan bazılarını yanıtlamaya çalışacağız.
Önce şu sorunun yanıtını arayalım: Niçin bir yandan Ermenilerin Zazaları henüz Ortaçağda bildiklerini iddea ederken, öbür yandan onların uygar dünyaca yeni yeni tanınmaya başladıklarını söylüyoruz? İşin aslı şu ki, son zamanlara gelene kadar Zazalar haksız yere Kürtlerin bir ögesi sayılıyordu. Hatta Zazalarla doğrudan temas halinde bulunmayan Ermeni illerinde dahi onlardan söz edilirken "Zaza kürtleri" terimi kullanılıyordu. XIX yüzyılın sonları ve XX yüzyılın başlarında bazı bilim adamları bu yaklaşımın esiri olmuşlardı. Kim bilir, belki de bilimsel çevrelerin Zazaların yazgısına karşı son zamanlara kadar kayıtsız kalmaları bu olguyla açıklanmaktadır. Bunun ikinci bir nedeni de Zazaların daima balta girmemiş ormanlar ve geçit vermez dağlarla çevrili bir bölgede, dış dünya ile ilişki kurmadan yaşamış olmalarıdır. Ayrıca türk hükümeti de Zazaların yaşadıkları bölgelere bilimsel heyetler ya da tek tük bilginlerin girmelerine engel olmak için elinden geleni yapmıştır. Sonuç ortada. Eğer bazı inceleme ve araştırılardaki kıt bilgileri gözardı edersek, Zazalar hakkında toplu bilgiler içeren bir eserin bugüne dek yazılmadığını görürüz. Mevcut yazılar da , kural olarak, amatör araştırıcıların kaleminden çıkmıştır ve bunların tarafsız oldukları söylenemez.

Zazaların ayrı bir etnik birim olarak gözetilmemelerinde etkili olan önemli bir husus daha vardır ki, bu kürt faktörüdür. Günümüzde Kürtlerde ulusal bilinçlenme sürecinin hız kazanması ve genelde Kürtlerin ulusal birlik ve beraberliğinin (konsolidasyon) sağlanması için verilen savaşım bazı hallerde aşırıya kaçmakta, Kürtler tarafından komşu halkların kültürel ve tinsel değerlerinin yanısıra, ulusal varlıklarının da benimsenmesine yol açmaktadır.
Yeni yetişen Kürt aydınlarından kimileri İran kökenli halklardan Lur'lar, Bahtiyar'lar, Guran'lar vs. kavimleri Kürt saymakta, hatta bu yolda açıklamalar yapmaktadırlar. Aynı tehlikenin Zazaları da tehdit etmesi doğaldır, çünkü Zazalar dört yandan Kürt deniziyle çevrili bir adacıktan ibaretler. Dolayısıyla ta başından beri Kürt olarak gösterilmek onların alın yazısıydı. Bu yapılırken dil, din, ulusal bilinç ve diğer etnik özellikler açısından Zazalarla Kürtler arasında dağlar kadar fark olduğu hiç hesaba katılmıyordu. Ve de herhangi bir yabancı bilgin konuyu ciddiyetle yaklaşmayı denediğinde hemen saldırıya uğruyor, Kürt düşmanı, Batı emperyalizminin avukatı, ya da gizli istihbarat teşkilatlarının ajanı ilan ediliyordu.

Dolayısıyla da Zazalardan unutulmuş bir halk olarak söz etmekte ve dünya kamuoyunun onları henüz tanımaya başladığını söylemekte haklıyız.
Zazalar hakkındaki gerçekler ancak son yıllarda, bu halkın ulusal bilinçlenme sürecinin hız kazanması sonucu aralanmaya başladı. Günümüzde Zazaların etnik bir birim olarak biçimlenmesi ve bir ülkü etrafında birleşmeleri süreci giderek hız kazanmaktadır. Batı Avrupada oldukça kalabalık bir Zaza dıasporası oluşmuştur. Zaza dilinde çeşitli kitap ve gazeteler çıkarılmaktadır. Zazaların toplumsal ve siyasal yaşamında da belirli bir canlılık göze çarpmaktadır.

Şimdi de Zazaların nereden geldikleri konusuna geçelim. X-XII yüzyıllarda Hazar Denizinin güney-güneydoğu kıyılarında yaşamakta olan Deylamlılar (Tarihi Tabaristan'ın sakinleri) birkaç dalga halinde Ermenistan topraklarına göçmüşlerdi ki, Zazaların batı Ermenistan da belirmesi doğrudan doğruya bu olayla ilgilidir. Bu tezi ileri sürerken sadece kaynaklara dayanmakta yetinmiyor, Zazalar ve Hazar Denizi boylarında yaşayan kavimlerin akraba oldukları gerçeğinden yola çıkıyoruz. Ayrıca Zazaların kendilerine verdikleri "Dımli" (Ermenice Dılmik) adı eski "Delmik" şeklinden kaynaklanmaktadır, ki "Deylamlı" ya da "Deylam sakini" (Tabaristanın ilçelerinden) anlamına gelir. Zazalar arasında çok yaygın bir rivayete göre, Zazalar İranın Horasan eyaletinden gelmişlerdir (Aradan yüzyıllar geçmiş olmasına rağmen halkın belleğinde atalarının Doğudan gelmiş oldukları gerçeği canlı kalmıştır). Dolayısıyla günümüzde Ermenistan plattosunda yaşayan halkların en eskisi, tabii Ermenilerden sonra, Zazalardır.
Bir ekzoetnonim (yabancılar tarafından verilen etnik ad) olarak "Zaza" terimi önceleri aşağılayıcı ya da hor görücü bir ahenk taşımış olabilir ve Zaza dilinde dz,ts,z ve s sessizlerinin bolluğunu ifade etmek için kullanılmış olabilir. İlginçtir ki Taron - Turuberan yöresi Ermeni ağızlarında "Zaza" dilsiz anlamında kullanılmaktadır.
Zazaların etnik bir birim olarak biçimlenmesi kalıcı bir Ermeni katmanının (substract) varlığı koşullarında vuku bulmuştur. Kuşkusuz, bugün Zazaların damarlarında belirli oranda Ermeni kanı akmaktadır. Nasıl ki bir zamanlar Urartu ve Hurri substract'ları Ermeni halkının biçimlenmesinde belirli rol oynamışsa, aynı şekilde Ermeni substract'ı da Zazaların bir halka dönüşmesinde belirli rol oynamıştır. Başka bir deyimle, doğudan gelen Zazaların arasında eriyen Ermenilerin bir kısmı bu yeni etnos'un (halkın) antropolojik yapısını, maddi ve tinsel değerlerini ve doğal olarak konuşma dilini etkilemiştir. Bu özelliği göz önünde bulundurduğumuzda, Zaza dilinde çok sayıda Ermenice sözcüklerin varlığının bir rastlantı olmadığı anlaşılır. Bazı örnekler verelim:

ZAZACA	ERMENİCE	TÜRKÇE
aksik	ağçik	kız
avlik	avel	süpürge
bay	bah	kürek
gom	gom	ahır
kal	kal	harman yeri
purt	burt	yün
savar	dzavar	yarma
sindz	sindz	yemlik
hurag	urag	keser
khoz,khondz	khoz	domuz
sung	sunk	mantar vs.

Ermenicenin Zaza dilinin fonetik ve morfolojik yapılarını da etkilediği anlaşılmaktadır. Örneğin, dz, ts, tz seslilerinin varlığı ancak Ermenicenin etkisiyle açıklanabilir, çünkü diğer batı İran dillerinde bu seslilere rastlanmaz. Zaza dilindeki "oğ" fiil eki yine Ermeniceden geçmiştir. Örneğin:

ZAZACA	ERMENİCE	TÜRKÇE
Vand-oğ	Interts-oğ	Oku-y-an
Şiay-oğ	Gınats-oğ	Gid-en
Amay-oğ	Yek-oğ	Gel-en

Dilbilgisinden öğrendiğimiz gibi, sözcükler bir dilden diğerine doğrudan temaslar aracılığıyla geçebilirse de, morfolojik ve özellikle de fonetik etkilerin kaynaklarını çok daha derinlerde aramak gerekir. Bu olguya ancak etkileyen dili konuşanların etkilenenler arasında erimesi (assimilasyon) halinde rastlanır.

Zazaların orijinal bir dini vardır. Kimileri bunun İslamın tarikatlarından biri olduğunu iddia ediyorsa da, Zaza dini Hıristiyanlığa İslamdan daha yakındır. Zazaların dini ile İslam arasında bağlantı kuran yegane özellik, bu halkın islamın dördüncü halifesi Ali'ye tapmasıdır. Bu nedenle Zazalara sık sık Alinin ahvadı ya da Alinin izinden gidenler, anlamına gelen "Aleviler" adının verildiği olur. Ne var ki diğer şii akımlarından farklı olarak, Zazalar arasında Aliye ibadet ilk şeklinden uzaklaşarak tamamen özel bir mahiyet kazanmıştır. Dersimli Gevork Halacyan şöyle der: "Alevilerin (Zazaları kastediyor, G.A.) müslümanlıkla hiç bir ilişkisi yoktur. Aksine... Aptest almaz, camiye gitmez, namaz kılmazlar. Ramazanda oruç tutmaz, bayramı kutlamazlar". (G.Halacyan. Dersimden etnografik belgeler,- elyazması,s.445. Ermenistan Bilimler Akademisi Arkeoloji ve Etnografya Enstitüsünün arşivinde bulunmaktadır).

Zazaların etnik biçimlenmesinde Ermenilerin rolü ve yüzyılların ötesine inen Ermeni-Zaza ilişkileri ve karakter yapısındaki benzerlik, doğal olarak, iki halkın ilerideki yüzyıllarda ilişkilerini etkiliyecekti. Bu ilişkiler daima sıcak ve dostane olmuştur. Zazalar Ermenilere daima kan kardeşi gözüyle bakmış ve bugün de bakmaktadırlar. Ermenistan Cumhuriyeti ise onlar için bir umut ve beklentiler kaynağı olmuştur ve bugün de böyledir. Ermenistandan çok şey bekliyorlar. " Ermenistan Yurtsever Kurtuluş Cephesi" nin yıllardır Dersimde yaşayan ve Ermeni-Zaza siyasal işbirliğinin örgütlenmesine kişisel katkılarda bulunan üyelerinden biri, çok sayıda Zaza gencinin Ermenistana gelerek yüksek öğrenim yapmak istediklerini anlattı.
Kanımca Zazaların halkımızın öz yurdunda " Memlekette" kalan bir parçası olduğunu söylersek, hiç de abartmış sayılmayız. Bu sonuca Zazalarla kurduğumuz direkt temasların etkisi altında vardığımızı vurgulamakta fayda var, sanırım. Zazaların kendileri de bizimle yakınlık kurmaktan yanalar ve doğal olarak onlara kucak açmamız gerekir. Geçen sonbaharda elimize geçen özel bir mektup Zazaların ulusal bilinçlenme sürecine ayak bastıklarını ve halkımıza karşı ilgi duyduklarını kanıtlıyor. Bu mektubun yazarı Berlin Üniversitesinin Zaza asıllı öğretim üyesi, dilbilimci Zılfi Sılcan, Zazaların dini inançları ve etnografyasını konu alan bir makalemiz üzerine görüşlerini açıklıyordu. Bu yazımızda özel mektuplardan edindiğimiz verileri de kullanmamız okurları şaşırtmamalı.

Bu bir raslantı değil, çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi Zazalar hakkındaki bilgilerimiz çok kıt, ve aynı zamanda Batı Ermenistanın Zazalarla meskün bölgelerini ziyaret etmek olanağından yoksunuz. Dolayısıyla da bu bölgeleri gezen araştırıcılar ve Zazaların kendilerinden aldığımız özel mektuplar benzeri hallerde bilimsel tanıklık değeri kazanmaktadır. Şimdi Zılfi Sılcan'ın mektubuna bir göz atalım: "Malumunuz olduğu üzre Zaza dili Kürtçenin lehçelerinden biri değildir. Bununla birlikte Kürt yazarlar, siyasal nedenlere dayanarak, bunun aksini ispatlamaya çalışıyorlar. Bir yandan Türk müellifler Zaza dilinin Türkçenin bir lehçesi (Zaza türkçesi) olduğunu iddia ederken, öbür yandan Kürtler onu kendi dillerinin bir lehçesi olarak göstermeye çalışıyorlar, bununla bize bir kez daha "dostlarımızın" sayısının ne kadar çok olduğunu anımsatıyorlar. Dış göç sonucu bugün batı Avrupa ülkelerinde Zazaların sayısı oldukça artmıştır, ki bunların çoğunluğu Dersimlidir ve alevi'dir. Kürt propagandasına rağmen, Zazaların ulusal ve tinsel bilinci giderek pekişmekte ve gelişmektedir. Buna öz dilimizde çıkan gazete ve kitaplar büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır. Bugün Türkiyede Zazalar ve onların kültürü planlı bir şekilde imha ediliyor. Özellikle de tinsel açıdan Türkler tarafından henüz işgal edilemiyen Dersim bu siyasetin otağında bulunuyor. Zazaların ulusal bilinci köklü bir tinsel servete, özellikle alevi geleneklerine dayanmaktadır. Bu nedenle Türk yönetimi son zamanlarda Zaza köylerinde cami inşatına hız vererek Zazaları din değiştirmeye zorluyorlar. Yalnız son birkaç yıl içinde çeşitli köylerde 100'den fazla cami yapmayı başardılar. Oysa Zazaların dini alevilik İslamın tarikatlarından biri sayılamaz. Bu daha çok yerel dini inançların İslamın sadece bazı dış görüntüleriyle kaynaşmasından doğmuş dini bir akımdır. Eserinizde kullandığınız Zazalarla ilgili Ermeni kaynakları beni çok sevindirdi. Türkler tarafından Dersimin üzerine indirilen sis perdesinin bir gün yırtılacağını,bunu da eski geleneklere sahip Ermeni biliminin yapacağını çoktan biliyordum".

Bilindiği üzere Büyük Soykırım sonrasında Batı Ermenistanda yaşayan Ermenilerin tümü kılıçtan geçirilmemiş veya tehcire tabi tutulmamıştı. Soydaşlarımızın bir kısmı bir şans eseri kurtulup vatan topraklarında, özellikle Zazaların yaşadıkları bölgelerde, kalmayı başarmış, ileride Aleviliği kabullenerek Zazalar arasında erimişlerdi. 1937-1938 yıllarında patlak veren Zaza isyanında Ermenilerin önemli rol oynadıklarını çokları bilmez. Batı Ermenistanda yolculuk yapan Hollandalı doğubilimci Martin van Bruinesen 1984'te bize gönderdiği özel bir mektupta şöyle yazıyordu: "1975-76 kışının bir kısmını Bitlis ilinin Meydan nahiyesine bağlı Mutki bölgesinde geçirdim. Eskiden tümüyle Ermenilerin yaşadığı bu bölgede bugün Zazalar yaşıyor. Konuştukları dil ve geleneklerine bakılırsa, bunlar sonradan din değiştirerek Zazalaşan Ermeniler. Hatta içlerinden bazıları Ermeni asıllı olduklarını gizlemediler".
Böylece Zazalar, en azından, bizim kan kardeşlerimizdir ve onların yazgısına karşı kayıtsız kalmaya hakkımız yok. Zazaların öz yurt olarak olarak kabul ettikleri tek ülke Ermenistan. Jeopolitik açıdan çok elverişsiz bir konumu olan Cumhuriyetimiz için, tarihi yurdumuzun Ermenilerle meskun son parçası olan bu ülke için Türkiye Cumhuriyeti coğrafyasında mertliği ve yiğitliğiyle tanınmış üç milyonluk, kan kardeşimiz ve dostumuz olan bir halkın varlığının ne büyük önem taşıdığını vurgulamaya gerek yoktur, sanırım, Zazalar henüz son sözlerini söylemediler. Onlar Ortadoğunun siyasal yaşamında muhakkak söz sahibi olacaklardır ve o gün pek uzak değildir.

Unutmammamız gereken bir husus da "memlekette" Zazalar dışında bir milyona yakın Kürtleşmiş Ermeninin varlığıdır. Gerçi Batı Ermenis-

tanın Kürtleşen Ermenileri arasında Kürt milliyetçiliğinin öncülüğünü yapanlar da var, ama yukarıda adı geçen Hollandalı doğubilimcinin (yayınladığı bir kitapta) belirttiğine göre, "sıradan bir sohbet sırasında bunlar Ermeni asıllı olduklarını hemen kabul ediyorlar" (M. von Bruinesen. Agha, Shaikh and State: On the social and political Organization of Kurdistan. Rijswik,1976.p.139).

Batı Ermenistan, bir çoklarının sandığı gibi, ıssız bir ada değildir. Bu, çeşitli uluslar ve ulusçukların kalıntılarının yaşadığı dalgalı, bazen de köpüren fırtınalı bir denizdir. Bu denizde ancak ve ancak yerel koşulları, dalgaların niteliği ve yüksekliğini iyi hesaplayan yüzebilir. Aksi takdirde pusuda bekleyen kayalar ve sığlıklar gemiyi paramparça edebilir.
Bizler için batı Ermenistan asla sonsuzluğa dek yitirilmiş bir vatan değildir. Dünyadaki bugünkü kargaşalıklar ve iniş ve çıkışlar, siyasal gelişmelerin genel doğrultusu, yurdumuzun ilhak edilmiş batı kesimine yeniden sahip olma imkanlarının yedi dağın ötesinde olmadığını göstermektedir. O güne sadece hazırlanmakla yetinmemeli o günü hazırlamalıyız. Unutmamalıyız ki barbar kavimlerin neden oldukları yıkıntı ve çöküntülere rağmen o topraklar Ermeniliğin izlerini taşımaya devam ediyorlar. Diğer bütün "konak-göçekler" için Ermenistan sadece bir konaklama yeri olmuş, hepsi de bu ülkeye sıradan bir sığınak gözüyle bakmış, yerli halkın yarattığı kültür hazinelerini har vurup harman savurmuştur. Kimileri için bu topraklar sadece bir geçit yolu olurken, öbürleri burada askeri güç yığmış, kimileri de ülkeyi işgal ettikten sonra açıktan açığa yağmalamış, yıkıp yakmışlardır. İçlerinden hiç biri her hangi bir tinsel kalıtım, herhangi bir anıt bırakmamıştır.
Hiç bir Türkmen ya da Kürdün eli bu ülkenin yapı sanatının hazinesine tek tuğla olsun eklemedi. Mağrur bir edayla dağların tepelerinde yükselen görkemli saraylar, kaleler, tapınaklar, kilise ve manastırlar gibi mimarlık sanatının şaheserleri bugün toz bulutu altında kaybolmuşsa da, geçmişin hayaleti bu harabeler arasında dolaşmaya devam etmektedir ve gün gelecek bu hayaletler yeniden et ve kemik kazanacaklardır. (G.Asatıryan, Ermeni Bilimsel ve Siyasal Düşününden sayfalar."Yerekoyan Yerevan", 20 mart 1990).

Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç şudur: İleride belirli bir eylem programımız olmalı, öncelikle de Yerevan Radyosunda Zaza dilinde yayınlar yapan bir servis açılmalıdır (Bu, dünyada Zazaca yayın yapan ilk radyo olacaktır). Batı Avrupadaki Zazalara ve Kürtleşmiş Ermeni gençlerine Ermenistana gelip yüksek öğrenim yapma olanağı sağlanmalıdır. Nihayet, yurdumuzda Akademi düzeyinde Zaza araştırmaları yapılması teşvik edilmeli, Zazaların dili, tarihi ve kültürü ciddi bir şekilde araştırılıp incelenmelidir. Ama aynı zamanda onların iç işlerine hiç bir şekilde karışmamalıyız. Zaza halkı kendi aydınlarının çabalarıyla kendi kaderini belirleyecek yeteneklere sahiptir.

www.zazaki.org

TURKİYA DI ĒSKEREY KERDIŞ

Arekerdox:
Zerweş Serhad
Ca: Welat ra
wext: 1991

Wextéd jewê Tırkaré şıno éskerey dı feqet Tırki qe kokra nézano, seréskeri (qumandani) tım dané né merdımiro, neyse roje, dıdı, hiré.
No merdek xeyalé xo dano a tırkêr ser, taynı Tirki mıseno rojé fına dané né merdimiro.
No merdek vano: Wıl no ewna nébeno, ezo zanazi ıyê dané mıro, a şew dışmış beno, ew xoré xo çiyê vezeno, beno şefaq, no merdek doxré "dano pıro" seréskeri heteki sılam dano ew vano: Wıl mı bişewkana hewné diy Mıstıfa Kemal Pasa ame hewndé mı, mıré va ezo bol ézabédo gırd ancena seréskera re xeber bıd, (vaz) va boka hend mıllet u éskerare nédé, ıyé dani inaro, nara néyé mı ancené cahnem gorey ina, qandé inana ezo etiyadı žompıkiy wena ıyé zi dané mıro. Serésker beno hérs, ew etiyadı vazéyéno vano: Ma mizi atatırek çiye zanayé, démax oyozi qe damışé çıwan u žompıkan nébeno se, ma ey qandê çıçiy na éskerey vet u kerd çetın.
Wıniyose edo hendıkşo tahda bıkera kı wa boka a diniydı m (marda etiyay yazı mekı) eyné, yoxsé keso néseno ne qalé cı bıkero, nezi eyré çiyé bıkero. Ew serésker reseno né merdeki mek ez taynı veşi torodakı, wa ezi wujad beton Kemal ro dé, beki betoni şıknené. Merdek éskerey qedineno şıno welat dé xo, cıra perskenê vané:
Qe to sekerd, seni kerd, éskereya Tırka senin biy?
No vano: Wıl qe pers mekeré, ez zek şiya wıniy ameya şıyayışdı silana sıfte kerd payana qediyé.

www.arsivakurdi.org

HIRE DEV

Vatoxe: Simaylize
Qeydkerde: USXAN
Tarix: 1985

Zomone wahte de pasaye beno hire laze xo ju çena xo bena, roze pasa vengda lazune xo dano,ninere weşiya xo kene,vano,'roze yena az mirene na koye sere mawo meşere," emre Haq yeno pasa gineno puro mirene, na hire laze pasay cirte erzene, cirt sone ginene flon ro tikmis bene, wahte ra tepiya brao pil re beno derd, braune xora vano "az na koy sero son, cirta mike gine waro bizoneke az merdi ne," kunora raye sono koy sedre sono, niadanoke durra qonaxe ose sono qonax niadanoke qonax-de henge, ru, baştiq, werd simit tede piro, weno xo keno mird vejinoro bone qonax ser niadanoke venge da wulu yeno, dota ki hire dév yenê,dêv niadaneke mordemo sere qonaxi sero, vane "sayde mawo wes," dév yene mordemek cene kene şiş ra lozine de çarnene wene, braye bin ki niadane ke cirte braye pil gine waro, nafa ki brao hoti vano; "citra braye maye pil gine waro ala az şerne ci ame na sare brayé ma serde," braye horti kuno ra raye sono, raste qonaxe yeno, sono qonax ke tede ru wer-dis piro weno xo kene mird, wejinoro qonax ser, niadanoke venge dawulu yeno, dota ki hire dev yené, dév na mordemek vinene, vane "sayde mawo wes" dév yene na mordemek ane mordemek ane sarabirnene wene, brawo qiz nidanoke cirta braye oorti ki gine waro, wawa xora vano, "ala az serne na brawune mare sevi" kuno ra raye sono koy serde sono, raste qonaxe yeno, sono qonax yenis tede piro, xo keno mird, simsere xo ceno. Vajinoro gonax ser, niadano ke venge dawulu yeno, dota ki hire dév yene mordemek xo dano we, dév yene sone zere, niadane ke sere bon ro venge limgu yeno, dévo ju sono ke sero çutirke lenger ro sono, mordemek corde simşer dano vile ro lenger ro keno war, nafaki dévo bin sono, mordemek simser dano vile ro ey ki lenger ro keno war, nafa ki dévo peye sono. Çutir ke langer ro sono, mordemek simşer dano vile ro ey ki lenger ro keno war yi dey lence pa maneno, mordemek sono çole kineno dév keno ci, sere lone re quluke verdano, dar ber keno ser, sono wawa xo ki ano, wawa xo ra vano; "waye tu na vere ceveru fina ta toz na gule ro awr meke".

www.arsivakurdi.org

Soder bra sono sayd çeneke vere çeveru fina ta toz bena gule ro kena war, dév toj wene hen hen beno wes, roze çeneke toz gulero kena war niadana ke cero veng yeno, gose xo nana ro gule ser cero dewi wano sewiyo mire sano çivor berze war, "çeneke sona çivor bena qule ro erzena war, dév sane ceno keno dirvetune xo ra ken o wes qule ra vejino, sono qonax, dé ve çeneka wene simene, sonde bra kesayd ra ame dév sono xo dano we, roze hen, di roj hen. Çeneke dew ra bédomon manena, eke raye ra sona nayim doyim de sona, bra vano; "waye çike tu esto" çeneke vana; "bra bine çengune mi dezeno, çeneke domon ana dina, lazeke beno, miye ra cer dév miye ra cor qul beno, çeneke dév ra vana; az na lazek sebikerine braye mi ke bizono mi kiseno,çeneke dêv ra vana; braye mi siyo sayd na lazek bere rawa braye mi sero rone, braye mi ke dota ame lazek vineno, damis ni dano ceno yeno, braye mi domonu ra zof haskeno, sonde bra ke dota yeno derwise vineno ceno ano çe wawa xora vano; waye mi na derwise raye ra diye bije weyiye ke, çeneke vana; ma bra sit cizikune mide çino venda Haq de vaze sit cizikune wawa mi de, az biyarne weyi yekerne, "bra venda Haq dano vano" Haq sit cizikune wawa mide wa mi na derwise weyiye kero." Sit yeno cizikune çeneke roze ve roze lazek beno pil. Roze çeneke dév ra vana; na halé ma niya nibeno, bima fende biyarme sare biraye mi serde.
Dêv vano; sebikerme semekem me, bon tire mor kuni servere çever sonde ke sayd ra ame ostere xoke ard zere dan koka vili de kisen, "lazek peye çeverde gosdano, sonde ke xal dota sayd ra yeno lazek verva ci vozeno vano; xalo mi kolaxo ke, xal lazek keno kola xo oster onceno zere tire mor besenikeno pededo, xeleşino, roza bine onca bra sono sayd, Dév ve ciniya qesey kene Dév vano; az son kun lule heni braye tu ke dote ame heni de uwe simeno dan zude kisen, lazek onca hesneno, Dév sono kuno lule hini sonde bra ke dota sayd ra yeno, lazek vozeno sono uwa heni keno qilerin xal uwe nisimeno, uza ra ki xelesino, cinike vana tu ça nikist,Dév vano; ma sebikerne pince tu niverda, meste ke si sayd son kunve horte muyine qarpuze braye tu ke ame qarpuze boro dan pede kisen, lazek hesneno, soder ke xal sono sayd lazek vozeno vano; az ki tudeyen sayd, tufonge xale xo ceno piya sone sayd, xeyle feteline xalu wereza sone ke qarpuzu bore lazek niadanoke moro de qerbelekin hawo hore muyine qarpuze de tufong nano pa kiseno, uza ra ki xelesneno Dév yeno çe onca nikisto, cinike vana; meste braye mi sono sayd sono filan ca de bine bujiye de kuno ra su horte gilune bujiye kuye biraye mi ke ame kot ra pede de bikise, lazek hesneno, soder xale xo ra vano; xalo az ki tude yen sayd, piya sone sayd, xal bine bujiye de kuno ra lazek hayig maneno,

www.arsiyakurdi.org

Niadnoke mordemeke cor bine darede ni storo uşira dest te uşire ra lazek u çeneka vejay, reqeşay xal nine vineno, mordemeke herdisin ra vano; Sima sonde meymane mine, uşire vesnene, lazek,çeneke,kokim xal wereza piya sone çe, waye sonde cire nu pozena, niseneru none xo wêne, bira vano, waye su qaçikena biya waye vana, qaçike sekena. Bra vano; su venda dew de bero, waye vana sene deve, dev mev cino, bra vano; su tu kot dardo we venda cide béro, waye sona venda dev dana yeno none xo wene, bra urzeno ra dev kiseno, wawa xo ki kiseno, werezaye xo, ceneke lazeki ceno be no rast sono.

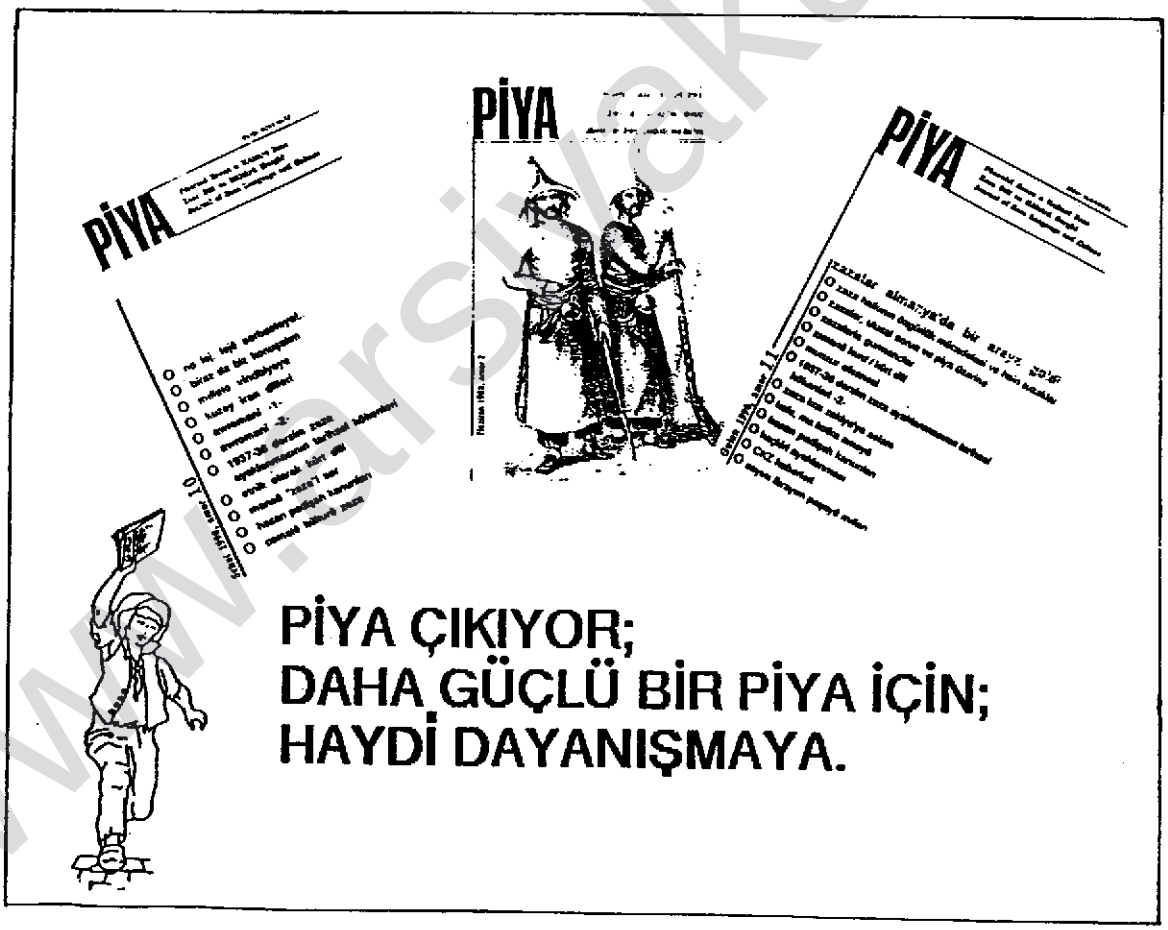

www.kurdiyakurdi.org

DERSA ZONÊ MA: W e x t ê s a h a t e

Sahate

Zu roze vişt u çar sahatê. Des u dı(12) sahati cemê sodırê, des u dı sahati(12) cemê sondeê.
Zu sahate de sestae(60) deqai estê.
Tam sahate esta, nêm sahate esta, nêm u nêm sahate esta.
Çand deqei ke verênê, vanmê "vêrenê".
Çand deqei ke estê, vanmê "estê".

Sahate çanda?

Des u dı

Çarinerê vişt estê

Dı u nêm

Zuinerê des u ponc estê

Hireinerê ponc estê

Hawt u nêm

Çarinê des vêrenê

Hireine cewres u ponc vêrenê

Sesine vişt u ponc verena

Heştinerê ponc estê

Desinê vişt vêrenê

Dıinê rê vişt esto

Sahate dına

Sahate ponca

Sahate newa

Dı u des u ponc

Ponc u nêm

Desinêre des u ponc esta

Dıyine ponc vêrena

Poncinerê des estê

Newine vişt vişt vêrenê

Des u dı

Pêroz'

Des u dı

Sewe

www.arsivakurdi.org

SANIKE GOS VİT ÇIZON CİQ

X. SEFKAN ra

Hes verg eve Lüye ra biye bene way u bray vane béné şime hore ciye werdene barme. Juyina brinêra sone neysene pna ame. Hes amo ke vosne ardo verg amo ke Bıze arda Lüyek voreke ardo, vato hore Barekerme, Lüye vato; bra hese tı baneke, hes vato ne ne bra verg barekere verg vato bra no vosn tı gırsa yiye tuyo, na bıze yiye mına, na vorêk kik yiye wae Lüyo. Cutırke vato qedeno hes capole dove vergre verg hen cansız gıno harde. Cerora Lüye vato; wae tı bareke, Lüye vato; bra na vosn ara to na Bıze projiya to na vorek samato na dı çımemı tone torve samato senika. Hes vato; wae to na aqıl kama guret Lüye dest kerdora verg vato na dım terika guret. Hes nısenoreci pede weno,vano wae lile hore na loqlu kaske. Lüye hetoju ra loqlu kaskena hetojurak dana we, kena veré nenıkone ho hes weno qedeneno xeyle wext ke verenora Lüye pede hevık hevık loqlu erzena ho fek. Hes vano wae o ĉuko wena, Lüye vana; bra bine vésa, daymısnébıne hone çıme huyo mı vet werd. Vano, ma wae tı venena. Lüye vana; ma bra çımemıno obin esto, ez venen Hesik dest vino cıme ho vezeno erzeno ho vek vano; wae hora raşt ez onca venen. Lüye vana; cae mı tora nevake ez venan çaye inamıse mı nebena tene manene Lüye onca tene loqlu ersana ho vek. Hes reyna pers keno,vano wae onca çiko wena Lüye vana; bra hore çıme huyo bino wén. Hes vano; wae tu venena, Lüye vana; bra satavınera daha rınd venen. Cae ma cıme howo juke werd venıtene nıkak venen. Hesik pençe danopuro çıme howo binik vezeno erzeno veké ho, çıme ho nevénene kuno dina tariye. Vano; aax wae ez névenen, Lüye Vana; wé bra çımemı toné korvé tu névenena.? Hes vano; ya wae ez névenen. Lüye kuna ra ver pede nata be na hetre be heş bena. Ho zeredek sa bena vana; tı eé pörine wena, bare mınédona, hes bena sere ju jile verdina re hes,

www.arsivakurdi.org

jilere kena, hes beno parem parçey sona astune hes kena top,kena ju cal tene hevike sole erzena sere astıku nisena vera dewune sona vana; sole dan tüyu cen, sole dan tüyu cen, sona vere ceyé wayıra ceyi yena juvinde wêmisbene, sole çené vera câlê tüyu dane Lüye. Lüye tüyu cena dana ra mérde cenikek Hega ramene yene cé, Çıne projiye nanero, tene weno vano no yemeg be solo, ciniya ho veyvera vana; so tene sole biya, sola ke ma teze gurete qena biya. Veyvike sona cerenara yena vana; gos vit çizon cik, nailmik cenike sona akke ame ak vana; gos vit çizon cik. Teseliya mormek kuna wurzeno ra soneke astike de are kerde çall, venga ciniya ho dano vano; no ĉıko? Cenike vana; ju Lüye vake sole tüyude vurnen mak guret ae ma xapitme, mormek eve hêrs,vano; kotre şiye çıre tarıfkené, o hetre sono. Lüye bıne tüyude neşkina şero tene oreşina ra, qayıtkena ke ju mordemek duro yene guman kena ke wayire ceyiyo. Tüyu bena wérte bırde dana we dire tüyu erzena, lapa ho yena gınena şiyene mormek çalımde çıra perskeno vano; Lüye too to ju Lüye diye tara vérdera, Lüye pencıkene ho kenara vana; Bra, bra ju Lüya çambasa dekbaye ame tare şiye câle tüy probi mı vake; Ez newes tene tüyu bıde mı zore dı ten eşt penokone mı. Mormek yeno ke ravéro, vana; Bra, bra rıyeto (herdime) jede bıyo derg bıya tore warkér. Lüye iştiri (ustura) vezena pede rîye marmek kena war.

Eni oxtoke iştiri berzora gula mordemek qulpik yene mormek re,Lüye vana; Bra o ĉıko? Vano; wae oxte qıtlıxıye de ma vêşen mendime fine dele wérd, nıka zere made lawene.

Lüye tersena vana; bra, bra qıdaye to bıjeri tı ye kutıkone ho peciye tüye to nae peé na pırdere ez hore bremi, Lüye nemena sona mormek tüyune ho ceno sono ce.

Sanıke qediye şiye horé. Ma mendme horé.

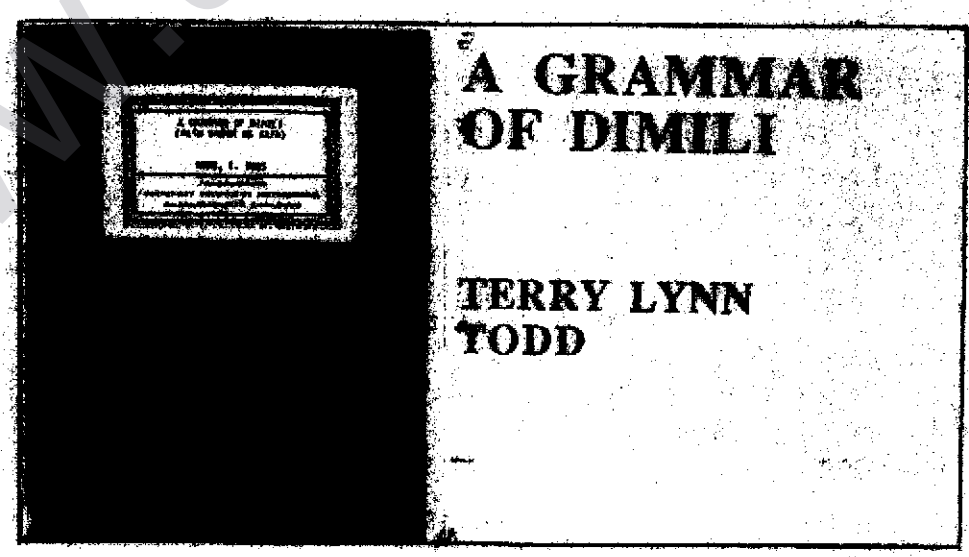

www.arsivakurd.org

Serva
E.Pamukcu
1946-1991.
Virardis

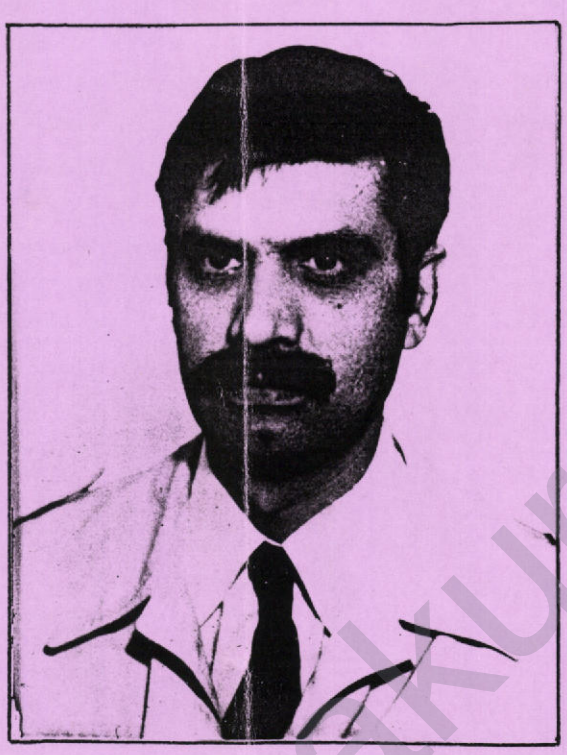

DURİRA VENG YENO

1.
Durira veng yeno,
nejdide kes çino.
Kemer heşino pê,
Dost bêxevero.

Sewa tariyede
vao guveno,
barkerdo şiyo,
olvazo hewlo.

Mılleti perskena,
lalo, fek desto!
Welati perskena,
welato bındesto!

Durira veng yeno,
nejdide kes çino.
Barkerdo şiyo,
Olvazo hewlo.

2.

Koura pepug naleno,
Baxçede bılbıl waneno.
Gosde imbaz sa vano,
Zonê ho serê jiveno.

Durira veng yeno,
Nejdide kes çino.
Kemer hesneno,
dost bêxevero.

Roz mız u dumano,
Gosde olvaz savano
Serva mılletê ho naleno,
Serva zonê ho jiveno.

18.7. - 17.8.91
Hasan Dewran

www.arsivakurdi.org